

За свештенството на жената

Каде што има љубов нема потреба од хиерархија

Митрополит Струмички Наум

Свештеникот ја возглавува Црквата. Свештеникот е оној што стоејќи пред Црквата и во име на Црквата ги принесува Даровите на Црквата пред престолот Божји, пред Бога. Тоа е оној преку кого се совршува тајната на соборниот начин на постоење: самите себеси, еден со друг и сиот наш живот на Христа Бога, а во Него, на Бога и Отца да Му го предадеме. Во “историскиот период на Иконата”, тоа е оној што се појавува на местото и во образот Христов, совршувајќи го Неговото дело до денот на Апокалипсата. А Христос еднаш и засекогаш Самиот Себеси се жртвува за живот на светот. Свештеник, пред сè е Епископот. Ова е светотайнската димензија. Согласно со Преданието на Православната црква, жената не учествува во оваа димензија од Светата Тајна Свештенство. Оваа, пак, димензија нема да постои во Царството Небесно: нема потреба од Икона таму каде што е присутна Вистината.

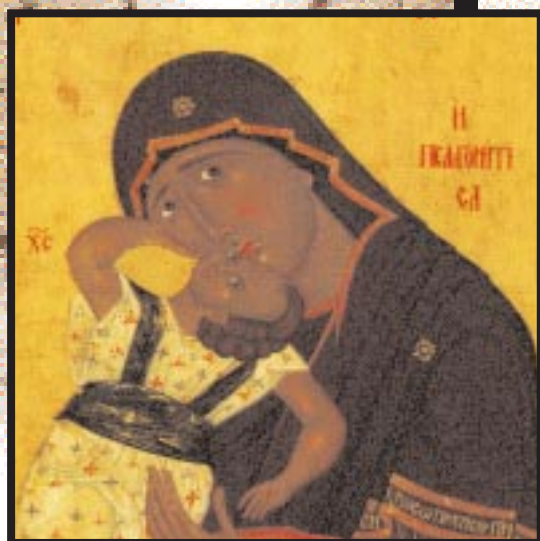
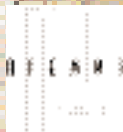
Свештеникот ја возглавува Црквата, но само ако пред тоа ја собрал во своето срце. Постојат три степени во свештеничкиот чин: ѓаконски, презвитерски и епископски. Овие три степени се соодветни на трите степени од духовниот развој: “чистење на срцето” (практика), “просветлување на умот” (теорија) и “обожавање” (теологија). Кажано е: Царството Небесно е во вашите срца. Само “очистеното срце” може да ги прими во себе сите, без исклучок на непријателите. Само во него може да се соврши великата тајна на

соборниот живот, на заемното проникнување. Само во таквото срце може да потече молитвата за целиот свет, исполнета во она неизглаголиво: “Авва, Оче!”. Само на олтарот од “отвореното срце” умот може невидливо да свештенотвори. Ова е аскетско-исихастичката димензија на Тајната на Свештенството. Без оваа димензија се губи персонално-социјалниот карактер на Свештенството како Света Тајна. Оваа, пак, димензија на свештенството никој не може да ѝ ја одземе на жената. Таа е услов за влез во Вистината, во Царството Небесно и дар е Божји за секој човек. Оваа аскетско-исихастичка димензија на Светата Тајна Свештенство, всушност Покајанието, е услов за постоење и на Светата Евхаристија и на светот. Според Преданието на Црквата, за постоењето на Евхаристијата, а со тоа и на светот, доволно е покајанието на три човека. Тоа можат да бидат и три жени.

На крајот од создавањето човекот е поделен на два пола, машки и женски - поделба што дефинитивно ќе се оствари по гревот, во паднатата и отпадната од Бога природа. Оваа поделба, според свети Максим Исповедник, е извршена од Бога Којшто го предвидел гревот. А според Свети Григориј Ниски, поделбата на машко и женско нема никаква врска со Божествениот Архетип, но е поделба која се сродува со ирационалната природа. Согласно со библиската антропологија, Бог ја создаде жената од човекот. Адам ја

Строга хиерархиска поставеност - и помеѓу половите и воопшто- забележуваме во периодот на “очистувањето” или - период на обновување и зацврстување на раслабената од гревот заедница

именува Ева. Таа му беше дадена за помошничка нему. Требаше да исполнат само една заповед. Ова е краток библиски опис на нивниот личносен однос во Рајот, кој според Светите отци се случувал на ниво на “просветленост на умот” (Битие 2, 7 - 25). Тоа е така дадено, тоа е дар Божји и за ова во теологијата не расправаме. Постои библиски опис и на нивниот личносен однос по прекршувањето на заповедта, односно по онтолошкото нарушување на нивниот личносен однос со Бога, а со тоа и помеѓу себе: Ке бидеш под власта на мажот свој, и тој ќе ти биде господар (Битие 3, 1 - 16). Оттука, по падот, започнува многу мачниот ‘период на очистување’, подготовката за појавувањето на Новата Ева и исполнувањето на Домостројот на Спасението. Започнува “историскиот период на Сенка”.

Каде што има љубов нема потреба од хиерархија, и тоа не само кога говориме за состојби од духовното ниво, туку и за оние од психолошкото. Каде што нема љубов или, пак, таа со нешто е разнишана, се појавува потреба од хиерархија и власт за да се зачува поредокот и заедницата. Колку помалку љубов има и колку повеќе е разнишана заедницата, толку е поголема потребата од хиерархија и власт. На

пример: затвор. Хиерархиската поставеност во Црквата е слободно и смирено служење на саможртвена љубов кое слободно и смирено го прифаќаме, свесни за паднатоста и грешноста на нашата природа и за нејзините тежнења. На пример: ман-астир. Најниско ниво на кое може да се најде човековиот дух од коешто може да ја испочитува хиерархиската поставеност е стравот Божји. Хиерархијата е потребна пред сè заради редот во несовершенство, а не заради разликата во половите.

Не постои хиерархиска поставеност во личносните односи на нивото на “обоженост”, односно нема да постои во Царството Небесно, во Есхатологијата, како што нема да има потреба ни од свештеници ни од нивната светотаинска, педагошка и организациска улога. Блага хиерархиска поставеност во личносните односи - и помеѓу половите и воопшто - се појавува во личносните односи кои се одвиваат на нивото на “просветленост на умот” и пред и по падот. Строга хиерархиска поставеност - и помеѓу половите и воопшто - забележуваме во периодот на “очистувањето” или - период на обновување и зацврстување на раслабената од гревот заедница. Како, пак, тоа е решено во односот помеѓу мажот и жената веќе видовме

во Светото Писмо: Ќе бидеш под власта на мажот свој, и тој ќе ти биде господар. Овде е очигледно кој е главен и кој е глава во односот, односно кој го возглавува односот. На овој начин се сочувува редот и се заштитува заедницата на семејството како црква во мало и како основна клетка на општеството. Ова е Божја волја и наредба и промисла и за ова исто така во теологијата не расправаме.

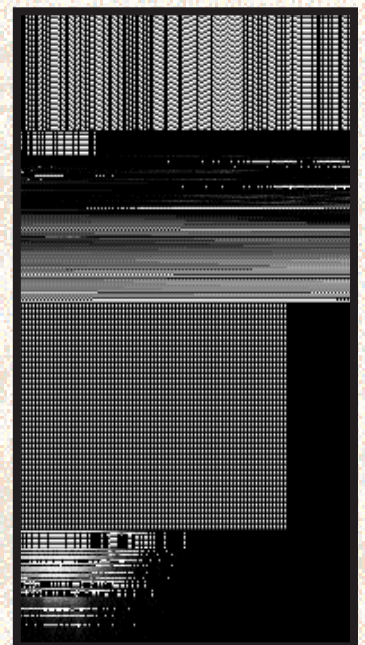
Иконичниот и суштински сè уште актуелен опис на Црквата како Тело Христово, како жив соборен организам со свои духовни, онтолошки закони на живеење и со свој ред и поредок, можеме да го најдеме во посланијата на светиот Апостол Павле: И како што е телото едно, а има многу органи, и сите органи од тоа тело, па колку и да се тие, едно тело се - така и Христос. Зашто преку еден Дух сме крстени сите во едно тело: било Јудејци или Елини, било робови или слободни; и сите сме со еден Дух напоени. Оти и телото не се состои од еден орган, туку од многу. Ако ногата рече: „Бидејќи не сум рака, не сум од телото” - зар само поради тоа таа не е од телото? И ако увото рече: „Бидејќи не сум око, не сум од телото” - зар поради тоа само тоа не е од телото? Ако целото тело би било око, тогаш каде ќе е слухот? Кога целото тело би било слух, тогаш каде е мирисањето? Но Бог ги наредил органите, секој од нив во телото така, како Му било угодно. Ако сите тие би биле само еден орган - тогаш каде е телото? А сега се пак многу органи, но сепак едно тело. И не може окото да ѝ рече на раката: „Не си ми потребна”; ниту пак главата на нозете: „Не сте ми потребни”. Напротив, оние органи од телото кои ни изгледаат послаби се многу понужни; и на оние членови на телото за кои сметаме дека се понеугледни им оддаваме повеќе чест; и нашите понеугледни органи имаат поголема чест, угледните, пак, органи немаат потреба од чест. Но Бог го направи и телото така што на најнезначајните органи им дал најголема чест, за да нема расправи во телото, а органите еднакво да се грижат едни за други. А кога страда еден орган, тогаш

страдаат сите органи; и кога се слави еден од органите, тогаш со него се радуваат сите органи. Вие сте телото Христово, а одделно - членови. И едни од вас Бог постави во Црквата прво апостоли, второ пророци, трето учители; потоа даде дарби за чудеса и исцелување; па застапници, управници и луѓе што зборуваат на разни јазици. Та сите ли се апостоли? Сите ли се пророци? Сите ли се учители? Сите ли се чудотворци? Сите ли имаат дарби да лекуваат? Сите ли зборуваат на разни јазици? Сите ли се толкувачи? Покажувајте ревност за уште поголеми дарби; а јас ќе ви покажам уште подобар пат (1 Кор. 12, 12 - 31). Тој пат е љубовта; која никогаш не престанува, за која во продолжение светиот Апостол Павле пишува (1 Кор. 13, 1 - 13), односно тоа е аскетско-исихастичката димензија на Светата Тајна Свештенство. Така, во сè да растеме во Оној Кој е глава, Христос, од Кого целото тело, составено и склопено и сврзано преку сите дарувани врски, при дејство на секој дел, според силите неговии, нараснува за да се изградува во љубов (Ефес. 4, 15 - 16).

Поставеноста на односот “маж - жена” од Стариот завет се потврдува и во Новиот завет, но тоа е сега литургиска поставеност со нагласена христочентрична дијалектика, која и овој пат ја забележуваме во веќе спомнатиот иконичен опис: Вие, жените, покорувајте им се на мажите свои како на Господа, зашто мажот е глава на жената, како што е и Христос глава на Црквата и Он е спасител на телото. Но како што Црквата Му се покорува на Христа, така и жените да им се покоруваат на свотите мажи во сè. Вие, мажите, сакајте ги жените свои како што и Христос ја засака Црквата и се предаде Себеси за неа, за да ја освети, очистувајќи ја со водна бања преку Словото; та да ја претстави пред Себе како славна Црква, која нема осквернение, или порок, или нешто слично, туку да биде света и непорочна. И така, мажите се должни да ги сакаат жените свои како што ги сакаат своите тела; оти, кој ја сака жената своја, тој се сака и самиот себеси. Зашто никој никогаш не го намразил телото свое, туку го

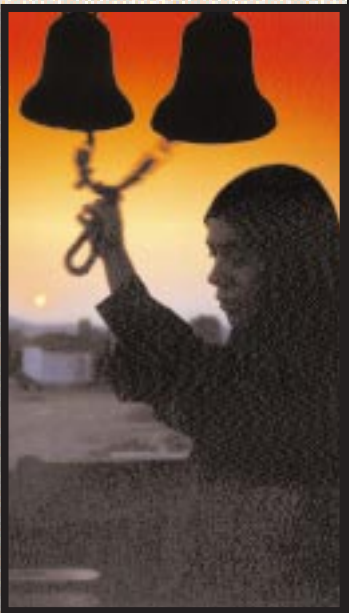

Можеме веќе да заклучиме и да се поучиме: жената во суштина не е лишена од Свештенството, но треба да внимаваме да не ги помешаме “периодите на Сенка, Икона и Вистина”

Свештеничката должност на Адам ја исполни и восоврши Христос

храни и го стоплува, како и Господ Црквата, бидејќи ние сме членови на Неговото тело - од Неговата плоть и коските Негови. Поради тоа човекот ќе го остави татка си и мајката своја, и ќе се придружи кон жената своја, та обајцата ќе бидат една плоть. Оваа тајна е голема. Но јас ви зборувам за Христа и за Црквата (Ефесјани 5, 22 - 32).

Црквата е во светот, но не е од овој свет. Овој свет, како што вели светиот Апостол Јован (1 Јов. 5, 19), лежи во зло. Овој свет се откажа од Христос и Го распна и со тоа себеси се осуди на самоуништување и Апокалипса. Овој свет е затемнет и заробен во вителот на страстите кои пренасочени и злоупотребени станале втора човекова природа. Отпаднат во грев, овој свет е долина на солзи и страдање, макар, лицемерство, лага, превознесување, насилства, отстапништво, заборав и смрт. Ова е свет на суета, раскол и поделби. Затоа, сè што е во светот - похотта на телото, желбата на очите и гордоста на животот - не е од Отецот, туку е од овој свет (1 Јов. 2; 12). Но, тоа не значи дека постои онтолошки дуализам меѓу Црквата и светот. Со воплотувањето Христово онтолошкиот дуализам е надминат. Постои само етички дуализам: меѓу “новиот” и “стариот” човек, меѓу “светото” (спасеното) и “профаното” (демонизираното). На “стариот човек” му е потребно исцеление. Но, во секоја терапија постои некој ред. Затоа, хиерархискиот ред и поставеност на нештата во Црквата вообличени во Светите канони - во “периодот на Икона”, а кои за своја основа ја имаат Светата литургија - се апсолутно потребни и непроменливи. Света Троица, нашиот Бог, Кој го предвиде и нашиот пад и Кој ја познава нестабилноста на нашата природа и начинот на нашето исцелување, така благоволи.

Можеме веќе да заклучиме и да се поучиме: жената во суштина не е лишена од Свештенството, но треба да внимаваме да не ги помешаеме “периодите на Сенка, Икона и Вистина”. И дека во Црквата постои канонски вообличен ред кој е теолошки заснован и од Светите отци и од Светите вселенски собори утврден и во кој никој не може да интервенира однадвор. Дури ни со сила.

И уште: пренесувањето на одговорноста за падот е пренесување на Свештенството. Ева не го прифати: „Змијата ме измами и јас јадев” (Битие 3, 13). Марија, Новата Ева, го прифати и го воспостави од Бога обновениот ред, соодветен на Божјата

промисла и условите на животот и пред и по падот, а кои се својствени за создадената природа (Лука 1, 38). Секогаш кога одговорноста за сторениот грев ја префрламе од себе на некој друг, не постапуваме според љубовта и го губиме ‘царското свештенство’, односно не ја живееме аскетско-исихастичката димензија на Светата Тајна Свештенство. Добро е што Ева во пресудниот час ги испочитува поставените од Бога ред и улога и не го обвини Адам, којшто неа ја обвини („Жената што ми ја даде Ти, таа ми даде од дрвото, и јас јадев” - Битие 3, 12) и не му врати зло за зло, туку ја обвини змијата. За ова може да се размисли.

И уште: свештеничката должност на Адам ја исполни и восоврши Христос така што: Нема веќе ни Јудејци, ни Елини, ни роб, ни слободен; нема машки пол, ни женски; зашто сите вие сте едно во Христа Исуса (Гал. 3, 28). Според свети Максим Исповедник, првиот човек беше повикан во себе да ја обедини целината на создаденото битие; истовремено тој требаше да го достигне совршеното единство со Бога и на тој начин - обожената состојба да ја пренесе на целото создание. Најнапред требаше во својата сопствена природа да ја отстрани поделбата на два дела, преку бестрасниот живот според Божествениот Првообраз (Архетип). Потоа, Рајот требаше да го соедини со остатокот од Земјата, односно секогаш носејќи го Рајот во самиот себеси, во постојаната заедница со Бога, беше потребно да ги отстрани просторните услови не само за духот ами и за своето тело, повторно соединувајќи ги небото и земјата - целината на сетилниот свет. Со надминување на границите на сетилното требаше потоа да проникне во натсетилниот свет, преку сознание што е рамно на она од ангелите, за да ги соедини во себе натсетилниот и сетилниот свет. На крајот, имајќи го надвор од себеси само Бога, на човекот би му останало целосно да Му се предаде Нему, во еден полет на љубов, предавајќи Му го целиот свет, обединет во Неговото битие. Тогаш и самиот Бог од Своја страна би му се дал на човекот, што преку овој дар - преку “благодатта” - би го имал сето она што Бог го има “по природа”. На тој начин би се извршило ‘обожаването’ на човекот и на целиот создаден свет. Оваа задача што му била дадена на човекот, бидејќи не ја исполнил Адам, се оствари преку делото Христово, вториот Адам. За ова може да се прочита.